

D ů v o d y:

Prvý soud dotčenou knihovní žádost zamítl proto, že ve vložce č. 96 vážně větší počet knihovních břemen před poznámkou zamýšleného převzetí Státním pozemkovým úřadem. V knihovní žádosti jest navrženo závadprosté odepsání, avšak propouštěcí prohlášení zástavních věřitelů a oprávněných osob nebyla připojena. Na rekurs ministerstva zemědělství rekursní soud zrušil správně změnil usnesení prvního soudu tak, že knihovní žádosti plně vyhověl, odůvodniv své usnesení tím, že podle § 31 náhr. zák. č. 329/1920 ve znění zákona č. 220/1922 Sb. z. a n. po uplynutí 30 dnů od výkonu poznámky vyhlášení zamýšleného převzetí nelze se domáhati práva vlastnického nebo jiných práv věcných k nemovitostem převzatým ani vůči státu, ani vůči osobám, jimž se dostalo nemovitostí těch přídělem, a že ustanovením § 26 řečeného zákona o výmazu břemen a dluhů a závadprostém odepsání platí i pro zkrácený příděl, provedený podle § 28 uved. zák. Toto odůvodnění je mylné, neboť se ustanovení § 31 náhr. zák. vztahuje na věcná práva, která nejsou z pozemkové knihy nebo zemských desk patrná, a ustanovení §§ 26 a 28 řeč. zák. se vztahuje na majetek státem podle zákona č. 215/1919 Sb. z. a n. z a b r a n ý, nikoli však na pozemky s m ě n o u z í s k a n é. Podle § 24 přídělového zákona č. 81/1920 Sb. z. a n. může pozemkový úřad, nyní ministerstvo zemědělství, d o h o d o u s účastníky směniti půdu zabranou za půdu nezabranou, avšak takovou směnou nemohou býti dotčena práva osob třetích k směněnému pozemku, nepodléhajícímu velkému záboru pozemkovému. Vlastník takového pozemku nemůže býti k jeho směně donucen, směna podle § 24 příděl. zák. se zakládá na dohodě s účastníky, tedy n a s o u k r o m o p r á v n í s m l o u v ě mezi pozemkovým úřadem, nyní ministerstvem zemědělství, a vlastníkem svobodného pozemku a nemohou býti tedy takovou smlouvou dotčena práva třetích osob k pozemku tomu již nabytá. V odstavci IV shora uvedené dohody o směně jsou smluvní strany povinny dáti vymazati knihovní dluhy a břemena svým nákladem nejdéle do dne zaknihování. Je tedy i podle smlouvy samé k depuraci pozemku p. č. 293 povinna Františka R. Tuto depuraci lze provésti jedině v souhlase s osobami knihovně oprávněnými, nikoli však z moci úřední podle § 26 náhr. zák. Bylo proto obnoviti usnesení soudu první stolice.

Čís. 16387. . . .

Jestliže si manželé při postoupení usedlosti vyměnili doživotní výměnek částečně dělitelný, částečně a převážně nedělitelný, lze z toho usuzovati na úmysl o nedílnosti i dávek jinak dělitelných.

(Rozh. ze dne 13. října 1937, Rv I 709/36.)

Postupní smlouvou ze dne 27. ledna 1921 postoupil žalobce spolu se svou manželkou Marií D. jako spoluvlastníci žalovaným dům č. p. 23 v M. s pozemky zapsanými ve vložce č. 23 pro kat. území M. Postu-

pitelé ujednali s nabyvateli, že nabyvatelé budou postupujícím po dobu jejich života plniti každý rok jako výměnek kromě jiného: vždy po žních v čistém zrně 200 kg žita, 100 kg ječmene, 100 kg ovsa a po sklizni 500 kg přebraných jedlých brambor. Uvedený výměnek byl vložen jako reální břemeno na nemovitostech žalovaných ve vložkách 23 a 277 pro kat. území M. Tvrdě, že v řečené postupní smlouvě není ustanoveno, že má nastati nějaká změna ve výměnkářských dávkách po smrti jednoho výměnkáře a že po smrti jeho manželky zemřelé dne 4. ledna 1934 dali žalovaní žalobci po žních toho roku jen polovici uvedených výměnkářských dávek, domáhá se žalobce na žalovaných mimo jiné vydání i druhé polovice výměnkářských dávek. S o u d p r v é s t o l o c e uznal podle žaloby. O d v o l a c í s o u d zamítl v té příčině žalobu. D ů v o d y: Prvý soud nesprávně posoudil věc po právní stránce, když uznal, že žalobci přísluší po smrti jeho manželky plné výměnkové dávky ujednané v postupní smlouvě ze 27. ledna 1921 pro oba výměnkáře. Vždyť z ustanovení §§ 888 až 890 obč. zák. zřejmě vyplývá, že bylo-li slíbeno více osobám plnění dílné, jakým jsou výměnkové dávky shora uvedné, k jejichž plnění se žalovaní dotčenou postupní smlouvou zavázali, má každý z oprávněných, nebylo-li smlouvou výslovně ustanoveno jinak, nárok pouze na poměrnou část plnění připadající na něho podle počtu hlav. Ustanovení §§ 888 až 890 obč. zák. se vztahuje i na výměnkové dávky, pokud jsou dílné, a ježto v souzeném případě, jak jest patrné z uvedené postupní smlouvy, nebylo v ní výslovně ustanoveno, že po smrti jednoho z výměnkářů má zbývající výměnkář nárok na plné původně sjednané výměnkové dávky, přísluší žalobci po smrti jeho manželky pouze nárok na polovinu výměnkových dávek na něho připadající, kterou mu žalovaní za rok 1934 také poskytli, nikoliv však nárok i na další jejich polovinu, jehož se žalobou domáhá. Názor prvního soudu, že ustanovení §§ 888 až 890 obč. zák. platí pro výměnkové dávky pouze potud, pokud jsou oba výměnkáři na živu, a že žalobci po smrti jeho manželky přísluší jako jedinému oprávněnému nárok na plné výměnkové dávky, nemá opory v zákoně, neboť není zákonného ustanovení, které by něco takového stanovilo. Rovněž názor vyslovený v rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu vídeňského z 25. listopadu 1857, č. 12176 a z 25. října 1899, č. 14967 a v rozhodnutí č. 7317 Gl. U., že výměnek jest částí kupní ceny usedlosti, že dělitelné dávky výměnkové jsou v nedílné souvislosti s povinnostmi nedělitelnými, a že proto — hledíc na to, že by snížením dávek na polovinu byla značně zkrácena výživa zbývajícího výměnkáře, která má býti výměnkem zajištěna, — přísluší po smrti jednoho výměnkáře celý výměnek zbývajícímu výměnkáři, odvolací soud nesdílí, ježto pro takovýto názor není opory v platných zákonných ustanoveních, naopak jsou v rozporu s předpisy §§ 888 až 890 obč. zák. Také není v zákoně opory pro názor zastávaný Sedláčkem (Obligační právo II, str. 182), podle něhož nutno při výměnku rozlišovati, zda jde o honorování vyživovací povinnosti, či o pouhou naturální rentu, a že tam, kde byla učiněna obsahem výměnku vyživovací povinnost, nutno jednotlivé povinnosti vykládati tak, aby se jimi dosáhlo řádné a přiměřené výživy výměnkáře, a že proto lze snížit dávky pro zbývajícího výměnkáře pouze tehdy, stačí-li dávky na polovinu sní-

žené k jeho výživě, a proto odvolací soud jeho názor nesdílí. Odvolací soud jsa toho názoru, že nárok na další polovinu výměnkových dávek za rok 1934, uvedených v postupní smlouvě, o niž jde, nepřisluší, neshledává rozhodujícím pro posouzení věci to, zda se žalobce nároku na tuto další polovinu výměnkových dávek vzdal, či nikoliv. Nebylo proto třeba zabývatí se vývody odvolání, které napadají skutkové zjištění prvního soudu o tom, že se žalobce tím, že přijímal od žalovaných na něho připadající polovinu výměnkových dávek za rok 1934, nevzdal nároku na další polovinu těchto dávek.

Nejvyšší soud uložil odvolacímu soudu další jednání a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

Napadeným rozsudkem byla zamítnuta žaloba výměnkáře, aby i po smrti jeho manželky byl mu neztenčeně plněn celý ujednaný výměnek, a to proto, že dávky, o které v žalobě jde, jsou dělitelné a že pozůstalý výměnkář má v takovémto případě podle §§ 888 až 890 obč. zák. jen nárok na jejich polovinu. Dotčených zákonných ustanovení se však odvolací soud v souzeném sporu dovolával neprávem, neboť oba předpisy platí jen tehdy, neprokáže-li se, že smluvci ujednali nedílné (solidární) oprávnění, tedy že projevíli úmysl (§ 914 obč. zák.), že má jim býti výměnek plněn oběma celý tak, že by pak bylo jen jejich věcí, jak se mají oň rozdělití. A o takovýto případ jde právě v souzené věci. Vždyť v postupní smlouvě bylo jen ujednáno, že žalobce s manželkou postupují nemovitosti za umluvenou postupní cenu 1.500 Kč, služebnost bytu a výměnek, že služebnost bytu záleží v doživotním užívání jedné světnice a že za výměnek si odstupující vyhradzují ročně odvádění 200 kg žita, 150 kg ječmene, 100 kg ovsa, 500 kg brambor, právo živiti si jednu krávu a místo pro ni a pro hnůj, právo chovati si čtyři slepice, jedno prase, že si dále vyhradzují chlívek pro prase, místo pro dříví na dvoře a půdu nad světničkou. O tom, že by některá z těchto částečných plnění jim neměla příslušetí doživotně, t. j. až do smrti obou, ač toto poslední je výslovně uvedeno při služebnosti bytu, není ve smlouvě nic uvedeno. Z toho však, co uvedeno, jakož i z toho, že si odstupující vyhradili jako výměnek plnění částečně dělitelná, ale částečně a převážně také nedělitelná, lze vyvodití, že chtěli, aby celá ujednaná úplata za postoupenou nemovitost byla jim poskytována jako celek nedílně (solidárně), a to i byt i výměnek až do smrti obou. Tomu nasvědčuje také to, že nelze pochybovatí, že polovice toho, co může stačiti dvěma osobám, žijícím ve společné domácnosti k ukojení společného živobytí, nepostačí vždy k ukojení jedné z nich, když si musí sama vésti domácnost a sama se vyživovatí. Podle úmyslu smluvců projeveného postupní smlouvou měl tedy býti výměnek nedílným celkem různých dávek, třebas i některé z nich jsou dělitelné. Tatáž zásada jest i v souladě s dosavadní judikaturou (Gl. U 5953, Gl. U. N. F. 7317 a neuveřejněná rozhodnutí nejvyššího soudu Rv I 288/23 a Rv II 419/28) vyslovena v § 1104 osnovy nového obč. zákona, t. j. že není-li nic jiného vyjednáno, výměnek manželům vyhrazený se smrtí jednoho z nich nezkracuje. Jest tudíž dovolac

důvod nesprávného právního posouzení (§ 503 č. 4 c. ř.s.) oprávněn, a bylo proto napadený rozsudek podle § 510 c. ř. s. zrušiti a bude na odvolacím soudě, aby se ještě zabýval tím, zda a pokud se žalobce vzdal práva požadovati zbývající polovinu výměnkových dávek, které mu měly býti odevzdány.

Čís. 16388.

Odepřel-li ten, komu může býti platně doručeno, zaplatiti poplatek předepsaný za doručení soudní zásilky (§ 109, odst. 2, c. ř. s. ve znění čl. II č. 1 zák. č. 23/1928 Sb. z. a n.), musí doručující orgán uložit nepříjatou zásilku u obecního úřadu v místě doručení, není-li v tomto místě poštovní úřad. V takovémto případě nemá uložení zásilky (obsahující žalobu a obsílku k prvnímu roku) na poštovním úřadě, k jehož úřednímu obvodu místo doručení náleží, účinek doručení ve smyslu § 109, odst. 1, c. ř. s. a jde o zmatečnost podle § 477 č. 4 c. ř. s., byl-li proti žalovanému vydán přes to rozsudek pro zmeškání.

(Rozh. ze dne 13. října 1937, Rv I 996/36.)

Žalovaný, bydlící v Ž., kde není poštovní úřad, se nedostavil k prvnímu roku, ustanovenému na den 31. srpna 1934 o žalobě, již se žalobkyně domáhala na něm zaplacení 16.820 Kč 80 h s přísl. z důvodu náhrady škody. Soud první stolice vynesl k návrhu žalobkyně rozsudek pro zmeškání žalovaného, jímž uznal co do částky 12.150 Kč 80 h s přísl. podle žaloby. Odvolací soud zamítl odvolání žalovaného, pokud jím žalovaný vytýkal zmatečnost podle § 477 č. 4 c. ř. s., a ve věci uznal jen co do částky 8.320 Kč 80 h s přísl. podle žaloby, v otázce v právní větě vytčené pak uvedl v důvodech: Neprávem vytýká žalovaný zmatečnost podle § 477 č. 4 c. ř. s., neboť odepřel-li přijetí zásilky, postupoval poštovní zřízenec správně, uložil-li zásilku u poštovního úřadu v R. Zvláštního poučení žalovaného, že bude zásilka uložena u dotčeného poštovního úřadu, nebylo potřebí (§ 109 c. ř. s.). Že šlo o obsílku k prvnímu roku, žalovaný věděl, jak sám v odvolání jím sepsaném doznává. Nebyly tudíž porušeny předpisy o doručování žalob a nejde proto ani o případ § 477 č. 4 c. ř. s., ani o případ § 471 č. 4 c. ř. s.

Nejvyšší soud zrušil na dovolání žalovaného rozsudky nižších stolic i s předchozím řízením, počínaje doručením žaloby a obesláním žalovaného k prvnímu roku, pro zmatečnost a uložil soudu první stolice, aby o věci dále jednal a znova rozhodl.

Důvody:

Ustanovení § 109, odst. 2, c. ř. s. v doslovu čl. II č. 1 zák. č. 23/1928 Sb. z. a n. praví: »Odepřel-li příjemce zaplatiti poplatek předepsaný za doručení, uloží doručující orgán písemnost u poštovního nebo obecního úřadu v místě doručení s účinky naznačenými v odstavci prvním.« Odepřel-li žalovaný Karel N. zaplatiti poplatek předepsaný za doručení zásilky, nemohl poštovní doručující orgán nic jiného učiniti, než ji uložiti u poštovního nebo obecního úřadu v místě doručení, a nepotřeboval ji zanechati na místě doručení, poněvadž takovýto postup